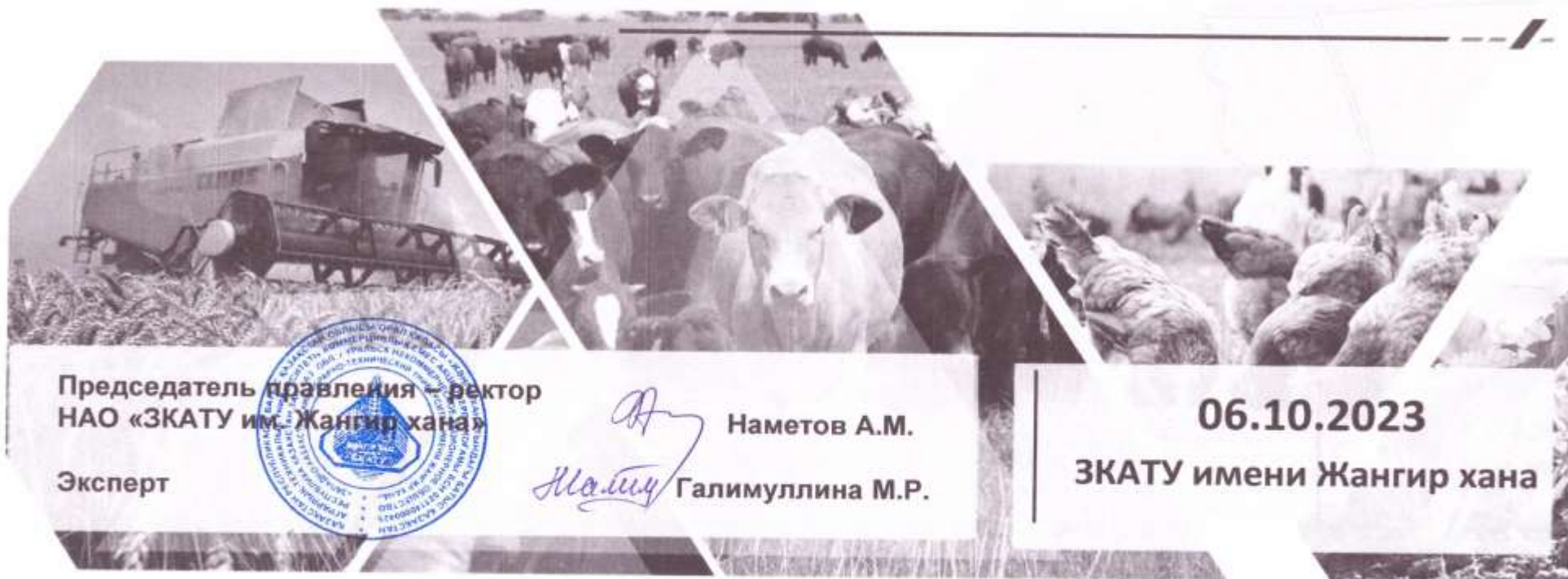

ТЕМА ВЕБИНАР: Батыс Қазақстан облысындағы қой шаруашылығындағы зоотехникалық шараларды жүргізу

Председатель правления – ректор
НАО «ЗКАТУ им. Жангир хана»

Эксперт

Наметов А.М.

Галимуллина М.Р.

06.10.2023

ЗКАТУ имени Жангир хана

Мақсаты – Батыс Қазақстан облысы жағдайында қой шаруашылығындағы зоотехникалық шараларды жүргізу тәртібімен танысу

Міндеттері:

1. Қазақстан Республикасы, соның ішінде Батыс Қазақстан облысындағы қой шаруашылығының даму тарихы, кәзіргі жағдайы туралы қысқаша мәлімет алу;
2. Батыс қазақстан облысында өсірілетін қой тұқымдарына сипаттама беру, олардың биологиялық ерекшеліктерін, өнімділік қасиеттері мен асыл тұқымды сапасына сипаттама беру;
3. Қой шаруашылығындағы зоотехникалық есептер жүргізу негіздерімен танысу

Фермер үшін практикалық құндылығы:

Елдегі және Батыс Қазақстан облысы жағдайында қой шаруашылығы саласының дамуы, қой тұқымдарының өнімділік қасиеттері және зоотехникалық есеп жүргізу ерекшеліктері туралы ақпарат пен қой шаруашылығындағы асылтұқымды шаралар жүргізу дағдылар алады.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің статистикалық мәліметтері бойынша Батыс Қазақстан облысында қой саны 1 232 142 бас болса, оның 50 % астамы ғана әртүрлі меншік нысанындағы ұйымдасқан шаруашылықтарда өсіріледі, ал қалғандары тұрғындардың жеке қосалқы шаруашылықтарында бағып-күтіледі

Ағымдағы жылы шаруашылықтардың барлық санаттары бойынша 1106,7 тонна тірілей салмақта және 498,8 тонна сойыс салмағында қой сатылды. Қозы алу науқанының қорытындысы бойынша 92 078 бас қозы алынды, өсімталдылық көрсеткіші 100 пайызды құрады (Д.Б.Смагулов, 2022 ж)

Қойдың асыл тұқымды басы 50310 басқа жетеді, яғни. жалпы санның 4,1%, оның ішінде. аналықтардың үлесі 47,6% (23946 бас).

Бұл деректер қелесі қорытынды жасауға мүмкіндік береді:

Асыл тұқымды мал
басының төмен үлесі

Ет және жүн
өнімділігінің төмен
денгейі

Қой санының басым бөлігі жеке
қосалқы шаруашылықтарда
шоғырланған

Қой шаруашылығы еліміздің мал шаруашылығының басты саласының бірі саналады. Шетелдердің қой өсіру индустриясына көз жүгіртсек, көбінесе тез семіретін етті, етті-жүнді тұқымды өсіруге басымдық беретінін байқаймыз. Соңғы бес жылдықта Қазақстанда да мал басын асылдандыру, өнімін шет мемлекеттерге экспорттау жолға қойылып келеді. Себебі бұл үрдіс ет шаруашылығымен қатар ел экономикасының дамуына да жол ашады.

Бүгінгі таңда Қазақстанда халықтық селекция әдісімен өсірілетін 18-ге жуық отандық қой тұқымдары мен тұқымдық топтары, сондай-ақ қой шаруашылығының барлық дерлік салаларына маманданған еліміздің ғалымдары мен селекционерлері: биязы жүнді (қазақтың биязы жүні, оңтүстік қазақ мериносы, солтүстік қазақ мериносы, қазақ араромериносы, етті меринос және қазақ мериносы); жартылай биязы жүн (қазақтың етті-жүні, Дегерес, Ақжайық, қазақтың жартылай биязы жүні, қазақтың ерте етін, қазақтың көп етті-жүні); жартылай дөрекі шашты (қазақша жартылай дөрекі шашты); ірі жүнді (Еділбай, қазақтың ірі жүнді май құйрықты, Сарыарқаның ірі жүнді май құйрықты, Ордабасын және қазақтың қаракөл май құйрықты).

Жоғарыда айтылғандардан басқа, Орталық Азияда және одан тыс жерлерде кең таралған цигай және қаракөл тұқымдарының қойлары, сондай-ақ импорттық генофондтар (Гиссар, Хэмпшир, Дорпер, Романов, Иль-де-Франс, австралиялық меринос, Волгоград) бар. жұқа жүн, Ставрополь, Суффолк, Тексель, Дойче Мерино-Флейсшаф, Мериноланд, Прекос, Агинская, Солтүстік Кавказ ет және жүн, Забайкалье, Жайдара, Алай, Сараджинская, Кавказ және басқалар).

Қазақстанның көптеген аймақтарында өсірілетін семіз құйрықты қойлар ет және жүн өнімділігі жағынан бір-бірінен айтарлықтай ерекшеленетін бірқатар тұқымдар мен төлдермен ұсынылған. Қолда бар 7 отандық май құйрықты қой тұқымдарының ішінде: мамандандырылған етті-майлы бағыттағы биязы жүнді 4 тұқым (қазақтың биязы жүнді, Еділбай, Сарыаркин және Ордабасын қойлары), қалғандары – етті-майлы жүнді (жартылай жүнді). ірі жүн - қазақтың жартылай биязы және II типті Дегерес) және етті-жүнді-майлы (жартылай биязы жүнімен - I типті Дегерес), сонымен қатар смушково-ет-майлы (қазақша қаракөл).

Аталық қошқар

Саулық төлімен

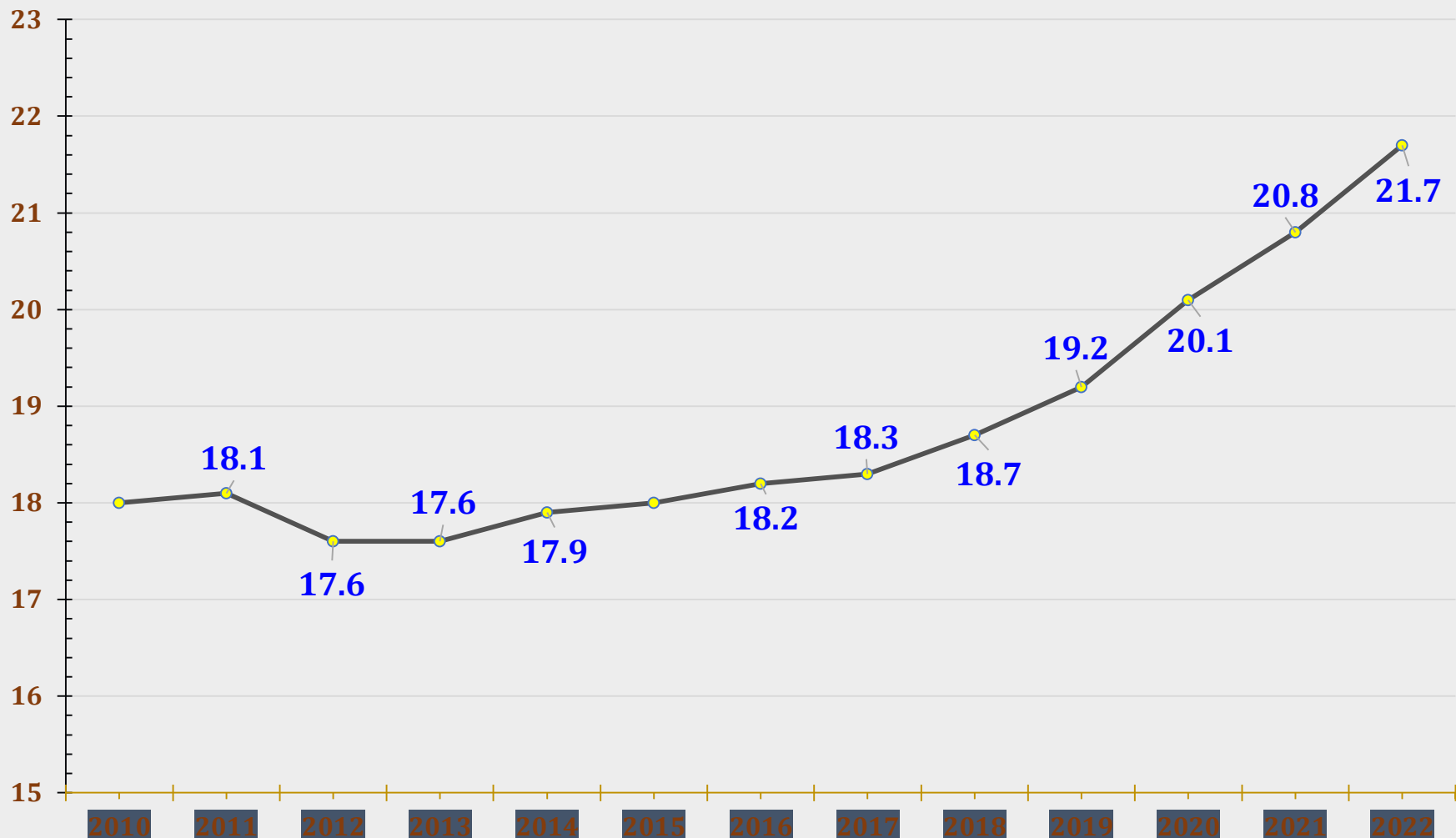
Қозылар

Жазғы жайылымдағы құйрықты қойлар отарасы

Қазақстан Республикасындағы қой басының жыл бойынша саны, млн бас

№ п/п	Наименование области	Численность племенных овец всех направлений продуктивности											
		всего, голов	в том числе маток	из них по направлениям продуктивности									
				тонкорунное		полутонкорунное		полугрубошерстное		грубошерстное		каракульское	
				всего, голов	в т.ч. маток	всего, голов	в т.ч. маток	всего, голов	в т.ч. маток	всего, голов	в т.ч. маток	всего, голов	в т.ч. маток
1	Акмолинская	1 946	1 291							1 946	1 291		
2	Актюбинская	142 750	96 044			7 809	5 363	14 207	9 046	120 734	81 635		
3	Алматинская	809 858	440 015	623 319	338 276	14 527	9 557	100 193	45 940	71 819	46 242		
4	Атырауская	42 325	27 027			667	444			33 420	21 273	8 238	5 310
5	В-Казахстанская	285 829	187 755	2 900	2 300			57 902	30 800	225 027	154 655		
6	Жамбылская	850 527	495 151	61 315	54 215	8 935	8 495	9 539	8 889	764 897	418 679	5 841	4 873
7	З-Казахстанская	50 310	23 946			5 927	2 714			44 383	21 232		
8	Карагандинская	46 850	35 235					14 299	11 619	32 551	23 616		
9	Костанайская	4 001	775					0		4 001	775		
10	Кызылординская	139 324	100 071							76 889	56 698	62 435	43 373
11	Мангистауская	8 016	6 849							497	312	7 519	6 537
12	Павлодарская	16 448	9 618							16 448	9 618		
13	С-Казахстанская	6 550	2 297					1 000	0	5 550	2 297		
14	Туркестанская	549 856	350 179	23 674	14 798					483 941	306 411	42 241	28 970
15	г. Шымкент	17 284	14 876							17 284	14 876		
По Республике		2 971 874	1 791 129	711 208	409 589	37 865	26 573	197 140	106 294	1 899 387	1 159 610	126 274	89 063

№ п/п	Наименование области	Численность племенных овец грубошерстного направления									
		всего, голов	в том числе маток	из них по породам							
				казахская курдючная грубошерстная		едилбайская		ордабасинская		сарыаркинская курдючная грубошерстная	
				всего, голов	в том числе маток	всего, голов	в том числе маток	всего, голов	в том числе маток	всего, голов	в том числе маток
1	Акмолинская	1 946	1 291	475	231	1 471	1 060				
2	Актюбинская	120 734	81 635	104 035	70 154	16 699	11 481				
3	Алматинская	71 819	46 242	3 203	2 630	55 847	34 328	1 794	1 593	10 975	7 691
4	Атырауская	33 420	21 273	800	361	32 620	20 912				
5	В-Казахстанская	225 027	154 655	223 208	153 000	1 819	1 655				
6	Жамбылская	764 897	418 679	481 332	274 755	280 293	141 441	3 254	2 483	18	
7	З-Казахстанская	44 383	21 232	2 573	817	41 810	20 415				
8	Карагандинская	32 551	23 616	9 810	7 092	12 527	7 841			10 214	8 683
9	Костанайская	4 001	775	2 122	505	1 854	270			25	
10	Кызылординская	76 889	56 698	73 906	54 936	1 186	1 100	1 797	662		
11	Мангистауская	497	312	12		485	312				
12	Павлодарская	16 448	9 618	16 413	9 618	35					
13	С-Казахстанская	5 550	2 297	983		4 567	2 297				
14	Туркестанская	483 941	306 411	435 555	281 916			48 386	24 495		
15	г. Шымкент	17 284	14 876	17 284	14 876						
По Республике		1 899 387	1 159 610	1 371 711	870 891	451 213	243 112	55 231	29 233	21 232	16 374

	«БАЗОВЫЙ» Беспородные овцы, используемые в товарных хозяйствах	«ПРОДВИНУТЫЙ» Высокопродуктивные овцы, участвующие в процессе породного преобразования	«ЦИФРОВОЙ» Чистопородные овцы, имеющие племенные статусы
УЧЕТ	 <p>Серьгование и татуирование</p>	 <p>Электронное микрочипирование</p>	 <p>Ушные бирки с метками RFID</p>
ВОСПРОИЗВОДСТВО	 <p>Вольная или ручная случка</p>	 <p>Искусственное осеменение</p>	 <p>УЗИ-сонография</p>
КОРМЛЕНИЕ	 <p>Грубые корма и зерноотходы</p>	 <p>Измельчение сена и дробление зерна</p>	 <p>Гранулирование и экструдирование</p>
СОДЕРЖАНИЕ	 <p>Загоны и расколы</p>	 <p>Электронные весы</p>	 <p>Мобильный станок-фиксатор</p>
КАДРЫ	 <p>Чабан</p>	 <p>Зоотехник-селекционер</p>	 <p>Научный консультант</p>

№	Субсидиялау бағыты	Өлшем бірлігі	1 бірлікке арналған субсидиялар нормативтері, теңге
Қой шаруашылығы			
1.	Селекциялық және асыл тұқымдық жұмыс жүргізу		
1.1	Қойлардың асыл тұқымды аналық басы	бас/шағылысу маусымы	4 000
1.2	Қойлардың тауарлық аналық басы		2 500
2.	Отандық асыл тұқымды қойлар сатып алу	Сатып алынған бас	15 000
2.1	Импортталған асыл тұқымды аналық қойларды сатып алу		30 000
2.2	Импортталған асыл тұқымды тұқымдық қошқарлар сатып алу		150 000
3.	Тауарлық отардың өсімін молайту үшін пайдаланылатын асыл тұқымды тұқымдық қошқарды күтіп-бағу	Бас/шағылыстыру маусымы	10 000
4.	Бордақылау алаңдарына бордақылау үшін немесе сою қуаты тәулігіне 300 бас болатын ет өңдеуші кәсіпорындарға өткізілген ұсақ малдардың еркек дарақтарының құнын арзандату	Өткізілген бас	3000
5.	Қойлардың эмбриондарын сатып алу құнын арзандату	Дана	80 000
6.	Шаруашылықтарда және ауыл шаруашылығы кооперативтерінде қойлардың аналық басын қолдан ұрықтандыру жөніндегі көрсетілетін қызметтер үшін асыл	Ұрықтандырылған бас/шағылыстыру маусымы	1 500

ФЕРМЕРЛЕР ҮШІН ҰСЫНЫСТАР

1. Шаруашылықта селекциялық- асыл тұқымдық жұмыстарды ұйымдастыру
2. Асыл тұқымдық есептерді жүргізу және зоотехникалық шараларды ақпараттық-аналитикалық ресурстарға тіркеу
3. Қой шаруашылығы өнімдерін өндірудің технологиялық процестерін цифрландыру элементтері бар автоматтандыру жүйесін енгізу